

‘Een thriller met details die elke fictie overtreffen’

True crime van eigen bodem: een gruwelijke dubbele moord die Nederland jaren in de ban hield. De kermisattractie ‘kop-van-jut’ is ernaar vernoemd. Historicus Paul van der Steen schreef over de daders en hun dochter Angelica, die opgroeide in verborgenheid in Kinderdorp Neerbosch.

Anne Nijtmans
Nijmegen

Bij de Nijmeegse weesinrichting stond het meisje ingeschreven als Rika. Later werd De Graaf toegevoegd, de achternaam van haar moeders moeder. Zo kon ze anoniem en veilig leven. Museum Kinderdorp Neerbosch heeft de permanente expositie uitgebreid om het leven te vertellen van dit kind van twee beruchte misdadigers.

Want niemand mocht weten dat ze de dochter was van Hendrik Jut en Christina Goedvolk: het duo dat in 1872 in Den Haag een rijke weduwe en haar dienstbode vermoordde voor een forse buit.

De slachtoffers werden met messteken om het leven gebracht. De bloedige moord zorgde indertijd voor enorm veel opschudding: mensen durfden 's avonds niet meer over straat en de wildste geruchten gingen rond. De kranten raakten er niet over

uitgeschreven. Journalist en historicus Paul van der Steen is met deze gebeurtenis aan de slag gegaan. Hij reconstrueerde het moordonderzoek, de ophef, het proces en de lange nasleep van de misdaad.

Het resultaat is *Goedvolk en de kop van Jut, Nederland in de ban van een dubbele moord*. Een spannend verhaal vol bizarre wendingen. „Het is een waargebeurde thriller met details die elke fictie overtreffen”, zegt de schrijver.

Zo eindigde het lichaam van Hendrik Jut, die in de gevangenis van Leeuwarden overleed, op de snijzaal van de geneeskundefaculteit in Groningen. Een van de studenten was

Aletta Jacobs, de eerste vrouw die naar de universiteit mocht. Het hoofd van Jut werd nog lang bewaard in een pot, als onderdeel van de anatomische collectie. Totdat die pot ging lekken.

„Ik dacht altijd dat de negentiende eeuw een saaie periode was”, zegt de schrijver. Maar ik ontdekte dat er juist veel gebeurde. Door de opkomst van industrie, stoomschepen en treinen was de samenleving enorm veranderd. Ook de media gingen zich roeren: kranten waren door de afschaffing van het dagbladzegel (een soort belasting) veel goedkoper geworden en de sensatiepers deed goede zaken.”

Van der Steen gebruikt de casus van de moord ook om inzicht te geven in de sociaal-economische geschiedenis van Nederland. Juist in die tijd was de doodstraf afgeschaft en het volk morde: de daders van de Haagse gruwelmoord verdienden de dood. Toen de daders uiteindelijk tegen de lamp liepen, werd

dat sentiment nog luider. Maar Hendrik kreeg levenslang, Christina werd veroordeeld tot twaalf jaar cel.

Kop van Jut als uitlaatklep

Om tegemoet te komen aan de volkwoede doopten kermisexploitanten de attractie *Tête de Turc* om tot ‘kop-van-jut’. Later ontstond ook de uitdrukking ‘de kop van Jut zijn’, waarmee een zondebok wordt bedoeld. Ze verwijzen allebei naar de moordenaar Hendrik Jut.

„Eigenlijk was hun dochter Angelica de aanleiding van de misdaad”, ontdekte Paul van der Steen. Christina Goedvolk was ongehuwd zwanger van Hendrik Jut. „Hij was zelf een

buitenechtelijk kind en had daar zwaar onder geleden. Zij had eerder twee buitenechtelijke kinderen gehad die jong waren overleden. Maar het paar had geen geld om te trouwen. De roofmoord was ingegeven om uit de armoede te raken.”

Christina Goedvolk was dienstbode geweest bij de Haagse weduwe Van der Kouwen en wist dat zij er warmpjes bij zat. Door de moord kwamen zij en haar geliefde aan geld, kostbaarheden en effecten. Ze reisden naar New York om er de effecten te verzilveren. Uiteindelijk kochten ze een koffiehuis in Rotterdam.

Weesinrichting

Na hun arrestatie en proces werd Hendrik Jut veroordeeld tot levenslang en in Leeuwarden gevangen gezet. Christina kreeg twaalf jaar en kwam in de gevangenis in Den Bosch. Daar ontmoette ze dominee Hendrik Pierson. Die zorgde ervoor dat haar dochter Angelica veilig werd ondergebracht in Kinderdorp Neerbosch.

Angelica werd daar opgeleid tot dienstmeisje, het gebruikelijke beroepsperspectief voor meisjes in dat tijdperk. Ze emigreerde als 19-jarige naar Amerika. De Nijmeegse weesinrichting had daar contacten en hielp

▲ De omslag van het boek van Paul van der Steen.

Een video bekijken over dit verhaal? Scan deze code of ga naar gelderland.nl/videos

veel veel pupillen aan een nieuwe toekomst. Voor Angelica, met haar besmette achternaam, zou het een betere plek zijn.

Toch keerde ze na enkele jaren terug naar Nederland, trouwde met een weduwnaar en kreeg toestemming haar meisjesnaam Jut te veranderen, zodat ze zich definitief kon losmaken van haar verleden.

Expositie over Angelica Jut

Museum Kinderdorp Neerbosch heeft een kleine expositie ingericht over Angelica Jut als deel van de vaste collectie. Zaterdag 7 februari wordt die geopend. Daar vertellen naast historicus Paul van der Steen ook antropoloog Caroline Hanken en directeur Esther Bánki over haar levensloop. Deze bijeenkomst begint om 15.00 uur. Zie ook [Museumkinderdorpneerbosch](http://Museumkinderdorpneerbosch.nl).

Eigenlijk was hun dochter Angelica de aanleiding van de misdaad

– Paul van der Steen, schrijver